

Тема 5

**МЕНЕДЖМЕНТ БЕЗПЕКИ.
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-
ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
ТА ТЕРИТОРІЙ У НАДЗВИЧАЙНІЙ СИТУАЦІЇ**

Засади БЖД в Конституції України

1

1. “Кожна людина має невід’ємне право на життя... Кожен має право захищати своє життя і здоров’я, життя і здоров’я інших людей від протиправних посягань” (ст. 27);

2

2. “Кожен має право на охорону здоров’я, медичну допомогу та медичне страхування... Держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту, забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя” (ст. 49);

3

3. “Кожен має право на безпечне для життя і здоров’я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди” (ст. 50).

Державні органи управління в галузі БЖД

- Контроль за дотриманням законодавства щодо безпеки життєдіяльності в Україні здійснюють різні державні й громадські організації, серед них державні органи загальної, спеціальної та галузевої компетенції. До першої групи органів належать:
 - **Верховна Рада,**
 - **Кабінет Міністрів,**
 - **Виконавчі комітети місцевих рад народних депутатів,**
 - **Місцеві адміністрації.**
- **Державні органи спеціальної компетенції** уповноважені контролювати діяльність підприємств, установ, організацій і громадян з питань охорони праці, охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища.

Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я

Державне управління охороною праці в Україні здійснюють:

- **Кабінет Міністрів України,**
- **Міністерство праці та соціальної політики України,**
- **міністерства та інші центральні органи державної виконавчої влади,**
- **місцева державна адміністрація,**
- **місцеві ради народних депутатів.**

Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я

Кабінет Міністрів України забезпечує:

- Реалізацію державної політики в галузі охорони праці;
- Затверджує національну програму з поліпшення стану безпеки, гігієни праці і виробничого середовища;
- Визначає функції міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці та нагляду за охороною праці;
- Визначає порядок створення і використання державного, галузевих і регіональних фондів охорони праці.

Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я

Державний комітет України по нагляду за охороною праці:

- ❖ здійснює комплексне управління охороною праці на державному рівні, реалізує державну політику в цій галузі;
- ❖ розробляє за участю міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади та профспілок національну програму поліпшення безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і контролює її виконання;
- ❖ координує роботу міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, місцевої державної адміністрації та об'єднань підприємств у галузі безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;
- ❖ опрацьовує і переглядає спільно з органами праці, статистики і охорони здоров'я систему показників обліку умов і безпеки праці;
- ❖ бере участь у міжнародному співробітництві з питань охорони праці, вивчає, узагальнює і поширює світовий досвід у цій галузі, організовує виконання міжнародних договорів і угод з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;
- ❖ одержує від міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, місцевої державної адміністрації та підприємств інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань.

Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я

Міністерство праці та соціальної політики України:

1. Здійснює державну експертизу умов праці;
2. Визначає порядок та здійснює контроль за якістю проведення атестації робочих місць щодо їх відповідності нормативним актам про охорону праці;
3. Бере участь у розробці нормативних актів про охорону праці.

Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я

Кабінет Міністрів України:

- організовує розробку та здійснення комплексних і цільових загальнодержавних програм;
- створює економічні, правові та організаційні механізми, що стимулюють ефективну діяльність в галузі охорони здоров'я;
- забезпечує розвиток мережі закладів охорони здоров'я;
- укладає міжурядові угоди і координує міжнародне співробітництво з питань охорони здоров'я, а також в межах своєї компетенції;
- здійснює інші повноваження, покладені на органи державної виконавчої влади в галузі охорони здоров'я

Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я

Міністерства, відомства та інші центральні органи державної виконавчої влади в межах своєї компетенції:

- розробляють програми і прогнози в галузі охорони здоров'я,
- визначають науково обґрунтовані державні стандарти, критерії та вимоги, що мають сприяти охороні здоров'я населення,
- формують і розміщують державні замовлення з метою матеріально-технічного забезпечення галузі,
- здійснюють державний контроль і нагляд та іншу виконавчо-розпорядчу діяльність в галузі охорони здоров'я.

Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ:

- забезпечує здійснення заходів з попередження надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;
- розподіляє міста і території за групами, а юридичних осіб – за категоріями щодо реалізації заходів з цивільної оборони;
- створює резерви засобів індивідуального захисту і майна цивільної оборони, матеріально-технічних та інших фондів на випадок надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час, а також визначає їх обсяг і порядок використання;

Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ:

- вживає заходів щодо забезпечення готовності органів управління у справах цивільної оборони, сил і засобів цивільної оборони до дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- створює єдину систему підготовки органів управління у справах цивільної оборони, сил цивільної оборони та населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- задовольняє мобілізаційні потреби військ, органів управління у справах цивільної оборони та установ цивільної оборони

Органи нагляду за охороною здоров'я

Державну санітарно-епідеміологічну службу України очолює головний державний санітарний лікар України — перший заступник міністра охорони здоров'я України, який призначається на посаду і звільняється з неї Кабінетом Міністрів України.

Основними напрямками діяльності державної санітарно-епідеміологічної служби є:

- здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду;
- визначення пріоритетних заходів у профілактиці захворювань, а також в охороні здоров'я населення від шкідливого впливу на нього факторів навколишнього середовища;

Органи нагляду за охороною здоров'я

Основними напрямками діяльності державної санітарно-епідеміологічної служби є:

- вивчення, оцінка і прогнозування показників здоров'я населення залежно від стану середовища життєдіяльності людини, встановлення факторів навколишнього середовища, що шкідливо впливають на здоров'я населення;
- підготовка пропозицій щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, запобігання занесенню та поширенню особливо небезпечних (у тому числі карантинних) та небезпечних інфекційних хвороб;
- контроль за усуненням причин і умов виникнення і поширення інфекційних, масових неінфекційних захворювань, отруєнь та радіаційних уражень людей;

Органи нагляду за охороною здоров'я

Основними напрямками діяльності державної санітарно-епідеміологічної служби є:

- державний облік інфекційних і професійних захворювань та отруєнь;
- встановлення санітарно-гігієнічних вимог до продукції, що виробляється з відходів, та видача гігієнічного сертифіката на неї;
- методичне забезпечення та здійснення контролю під час визначення рівня небезпечності відходів

Служби цивільної оборони

До служб цивільної оборони відносяться:

служба зв'язку і оповіщення — для сповіщення населення про загрозу стихійного лиха, аварій, катастроф і інших надзвичайних ситуацій, а також для підтримання зв'язку з керівництвом і формуваннями цивільної оборони;

служба охорони громадського порядку (ОГП) для підтримання порядку, охорони громадської власності і особистого майна громадян в мирний і воєнний час;

протипожежна служба — для профілактики, обмеження і гасіння пожеж;

медична служба — для надання медичної допомоги ураженим і проведення санітарно-гігієнічних, профілактичних заходів;

інженерна служба — для забезпечення побудови захисних споруд;

Служби цивільної оборони

До служб цивільної оборони відносяться:

комунально-технічна служба — для ліквідації аварій на спорудах комунального господарства;

технічна служба — для організації і здійснення технічно правильного обслуговування, експлуатації і ремонту техніки і приладів;

транспортна служба — для забезпечення всіх видів перевезень в інтересах цивільної оборони;

служба енергопостачання і світломаскування — для забезпечення постачання електроенергією об'єктів і транспорту, ліквідації аварій на електромагістралях, забезпечення режимів затемнення;

Служби цивільної оборони

До служб цивільної оборони відносяться:

служба санітарної обробки — для проведення санітарної обробки населення, знезаражування територій, споруд, техніки, транспорту;

служба продовольчого постачання — для забезпечення населення продуктами харчування, предметами першої необхідності і захисту запасів продовольства, харчової сировини і промислових товарів;

служба матеріально-технічного постачання — для забезпечення об'єктів народного господарства і невоєнізованих формувань всіма видами матеріальних засобів;

служба сховищ та укриттів для забезпечення сховищ і підтримання їх в постійній готовності

Захист населення і територій від НС техногенного та природного характеру

Організаційні та правові основи захисту громадян України, об'єктів виробничого та соціального призначення, довкілля від НС техногенного і природного характеру визначаються **Законом України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру”**, виданий Президентом України 8 червня 2000 року

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Інформування та оповіщення

Це основний принцип та головний і невід'ємний елемент усієї системи заходів такого захисту. Інформацію становлять відомості про НС техногенного та природного характеру, що прогнозуються або виникли, з визначенням їх класифікації, меж поширення і наслідків, а також способи та методи реагування на них.

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Спостереження

З метою своєчасного захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру, запобігання та реагування на них відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади здійснюється:

- **створення і підтримання** в постійній готовності загальнодержавної і територіальних **систем спостереження і контролю** з включенням до них існуючих сил і засобів контролю;
- **організація, збирання, опрацювання і передавання інформації** про стан довкілля, забруднення харчових продуктів, продовольчої сировини, фуражу, води радіоактивними, хімічними речовинами, мікроорганізмами та іншими біологічними агентами.

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Укриття в захисних спорудах

Укриттю в захисних спорудах, у разі необхідності, підлягає населення відповідно до його належності до груп (працююча зміна, населення, яке проживає в небезпечних зонах).

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Евакуаційні заходи

Евакуація проводиться із зон можливого катастрофічного затоплення, можливого небезпечного радіоактивного забруднення, хімічного ураження, в районах виникнення стихійного лиха, аварій і катастроф (якщо виникає безпосередня загроза життю і здоров'ю людей).

Залежно від обстановки, яка склалася на час НС техногенного та природного характеру, може бути проведено загальну або часткову евакуацію населення тимчасового або безповоротного характеру.

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Евакуаційні заходи

Загальна евакуація проводиться за рішенням Кабінету Міністрів України для всіх категорій населення і планується на випадок:

- можливого небезпечного радіоактивного забруднення територій навколо атомних електростанцій (якщо виникає безпосередня загроза життю та здоров'ю людей, які проживають в зоні ураження);
- виникнення загрози катастрофічного затоплення місцевості з чотиригодинним добіганням проривної хвилі.

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Евакуаційні заходи

Часткова евакуація проводиться за рішенням Кабінету Міністрів України у разі загрози або виникнення НС техногенного та природного характеру. Під час проведення часткової евакуації завчасно вивозиться не зайняте у сферах виробництва та обслуговування населення: діти, учні навчальних закладів, вихованці дитячих будинків, разом з викладачами та вихователями, студенти, пенсіонери та інваліди, які утримуються в будинках для осіб похилого віку, разом з обслуговуючим персоналом і членами їх сімей.

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Інженерний захист

Під час проектування і експлуатації споруд та інших об'єктів господарювання, наслідки діяльності яких можуть шкідливо вплинути на безпеку населення та довкілля, обов'язково розробляються і здійснюються заходи інженерного захисту з метою запобігання виникнення НС техногенного та природного характеру.

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Медичний захист. Заходи медичного захисту:

- планування і використання існуючих сил та засобів закладів охорони здоров'я незалежно від форм власності і господарювання;
- введення в дію Національного плану соціально-психологічних заходів при виникненні та ліквідації НС техногенного та природного характеру;
- розгортання в умовах НС техногенного та природного характеру необхідної кількості лікувальних закладів;

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Медичний захист. Заходи медичного захисту:

- завчасне застосування профілактичних медичних препаратів та санітарноепідеміологічних заходів;
- контроль за якістю харчових продуктів і продовольчої сировини, питної води і джерелами водопостачання;
- контроль за станом атмосферного повітря та опадів;
- завчасне створення і підготовку спеціальних медичних формувань;

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Медичний захист. Заходи медичного захисту:

- накопичення медичних засобів захисту, медичного та спеціального майна і техніки;
- контроль за станом довкілля, санітарно-гігієнічною та епідемічною ситуацією;
- підготовку медичного персоналу та загальне медико-санітарне навчання населення.

Для надання безоплатної медичної допомоги постраждалим від НС діє **Державна служба медицини катастроф** як особливий вид державних аварійно-рятувальних служб.

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Біологічний захист

Захист від біологічних засобів ураження включає своєчасне виявлення чинників біологічного зараження, залежно від їх виду і ступеня ураження, проведення комплексу адміністративно-господарських, режимнообмежувальних і спеціальних протиепідемічних та медичних заходів

Основними заходами у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру є:

Радіаційний і хімічний захист

Радіаційний і хімічний захист включає заходи щодо **виявлення та оцінки радіаційної і хімічної обстановки**, організацію та здійснення дозиметричного і хімічного контролю, розроблення типових режимів радіаційного захисту, забезпечення засобами індивідуального та колективного захисту, організацію та проведення спеціальної обробки.

Сили та засоби захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру

До них входять відповідні сили та засоби центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності і господарювання, єдина державна система, а також добровільні рятувальні формування, що залучаються до проведення відповідних робіт.

Для ліквідації наслідків НС можуть залучатися частини та підрозділи Збройних Сил України та інших військових формувань

Об'єднання громадян можуть брати участь у заходах щодо ліквідації наслідків НС відповідно до Закону України “Про аварійно-рятувальні служби”.

Сили та засоби захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру

Підприємства, установи та організації незалежно від форм власності і господарювання у сфері захисту населення і територій НС техногенного та природного характеру:

- планують і здійснюють необхідні заходи для захисту своїх працівників, об'єктів господарювання та довкілля від НС;
- розробляють плани локалізації і ліквідації аварій (катастроф) з подальшим погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади;

Сили та засоби захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру

Підприємства, установи та організації незалежно від форм власності і господарювання у сфері захисту населення і територій НС техногенного та природного характеру:

- підтримують у готовності до застосування сили і засоби із запобігання виникненню та ліквідації наслідків НС;
- створюють та підтримують матеріальні резерви;
- забезпечують своєчасне оповіщення своїх працівників про загрозу виникнення або про виникнення НС.

Дякую за увагу!
